

Ramsjøhytta 1965

Tor Johansen

ANDREAS WEIDEMANN

„Orgeltoner“ i Sylene og Trollheimen

Magne Haave ber meg skrive litt om mine opplevelser med «Orgelpipene» mine — «Do, Re, Mi, Fa, Sol» — mine 5 døtre — i Sylene og Trollheimen — hvor jeg etterhvert tok dem med så snart de var store nok til det.

De måtte jo få oppleve fjellet i dets rikdom og storhet, slik det betok meg selv som gutt — fjellet i vårens og sommerens blomsterprakt og glitrende sjarm — i høstens heftige farger — og slik det også grep meg som mann — i vinterens forrykende stormkast — som kanskje ikke minst gjorde meg til venns med fjellet.

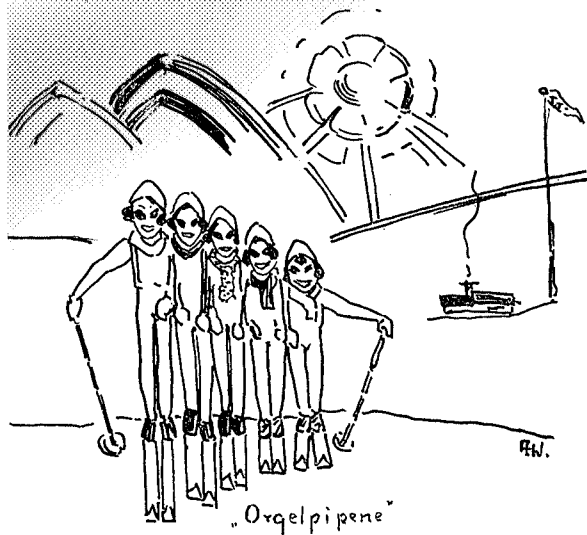
På mine ensomme sykebesøk på ski i Nordlandsnatten — med Pan og Lukas — hundene mine — lærte jeg *dyrelivet* i fjellet å kjenne — og jeg lærte også etterhvert «å ha utstyret i orden» — og innrette meg så jeg følte trygghet i stormen.

Ja, dette måtte småpikene mine også få oppleve!

Nå er de voksne — men altså skrev jeg til dem og spurte: «Fortell litt om de første inntrykk som fjellet ga dere — da far tok dere med til TT-hyttene i Sylene og Trollheimen. Her er et utdrag av svarene:

«Do» skriver: Min aller første tur med far i Sylene — jeg var 12 år. Sted: Kjøli gruber, hvor TT har kvarter i den gamle funksjonærboelig.

Den første natt i fjellet — det var så stille, så stille. Alle sov — klokken var vel 2. Det var fryktelig kaldt både i huset og i sengen, men jeg måtte altså ut på W.C. Lydløst tuslet jeg av sted gjennom

„Orgelpipene“

mørke soverom, trapper og ganger til «stedet» som var forbundet med huset ved en gang. Mørkt var det, litt mørkeredd var jeg, stillheten var intens. Jeg tittet ut gjennom en liten glugge i doveggen og ble stående som fjetret: Foran meg bølget et eventyrlig månelandskap, — en dalsenkning i forgrunnen, Sylenes mektige blå bølger mot nord-

øst — og over det hele seilte den blanke, runde, gamle måne og lyste opp det uendelige fjellhavet utover mot horisonten. Jeg fyltes av en intens ensomhetsfølelse, eller kanskje kan jeg si: evighetsfølelse. Jeg så millioner av år tilbake i tidene, hvorledes denne måne i sin stadige sirkelgang passerte over disse tause blåner, tenkte på alt som hadde spiret og grodd, levet og dødd i alle disse tider, og hvorledes alt ville ligge her like taust og kaldt i de millioner av år i fremtiden — samtidig som det gjemte på livets ufattelige hemmeligheter. Og der stod jeg, en liten prikk — et atom — i all denne uendelige evighet — lyttende i stillheten til mitt eget hjerteslag.

I årene etter denne påske har jeg ofte i måneklare netter hatt den samme følelse. Og hvor jeg enn har vært i verden, har jeg hver gang for mitt indre øye sett det samme fjell-landskap som gjennom gluggen på Kjøli gruber — omtrent slik som Viktor Rydberg sier det:

Taus er skogen og all natur.
Verden der ute er frossen.
Langt, langt borte fra lyder en dur,
høres et brus av fossen.
Piken lytter — og halvt i drøm
tror hun å høre tidens strøm,
undres hvorhen den vil bære
— undres hvor kilden kan være.

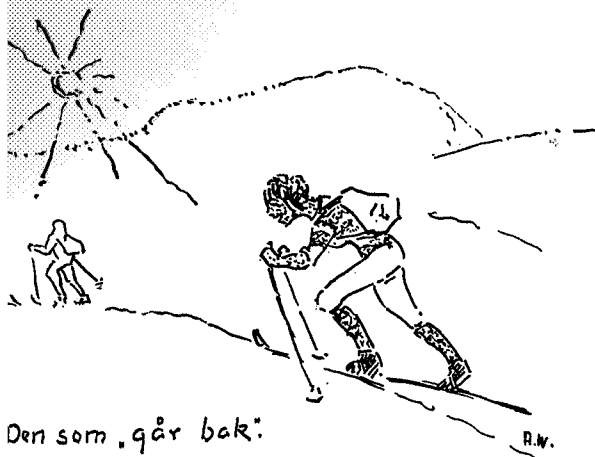
«Do» skriver videre:

«Re», far og jeg gikk fra Trollheimshytta til Storli i lite oversiktlig vær. Oljekompasset til far hadde fått en luftblære, så nålen vippet i alle retninger — og plutselig stod vi i stormen og sneføyken oppe på vidda og hadde valget mellom 3 forskjellige dalfører. Vi var ikke høye i hatten hverken «Re» på 11, jeg på 13 eller far selv. Jeg husker jeg gråt litt.

Vi startet nedstigningen og hadde valgt den riktige dal. Jeg husker gleden ved å komme i hus — få tørt tøy på — få varmet seg og få spist.

Og tilslutt skriver hun:

En hyggelig episode for meg personlig — men den passer kanskje ikke i TT's årbok. Johan arbeidet på Sentralsykehuset. Vi hadde ikke følge den gang, men jeg ville svært gjerne vi skulle få det. Traff ham på gaten, og spurte lett henslengt hvor han skulle i påsken. Jeg merket meg ruten hans nokså nøye — sørget så for å ordne min fjelltur med «Mi» og Jørgen, vennen hennes, så vi «tilfeldigvis» kunne slumpe til å kolliderere med Johan samme dag på Jøldalshytta. Så langt gikk også alt etter planen. Men jeg våget jo ikke å sette meg

Den som «går bak».

R.W.

ved siden av ham i stuen etter at vi hadde byttet klær etc. Det ville jo se alt for mistenkelig og påtrengende ut. Satte meg derfor til å stoppe skigenseren min som hadde revnet under dagens anstrengende tur — i den andre enden av stuen sammen med min søster; våget knapt å se bort mot

det bord hvor Johan satt, samtidig som jeg febrilsk lurte på hva neste trekk skulle være. Tenk dere da min forfjamselse, forbauselse og lettelse da Johan etter noen minutter kommer bort og spør om dette kanskje kan være til nytte? Og hva var *dette*? Et fingerbøl! Men hvordan i all verden et fingerbøl hadde funnet veien til Jøldalshytta, og hvordan akkurat Johan skulle finne det i løpet av to minutter etterat vi «tilfeldigvis» hadde dumpet ned i samme stue — ja, det er fremdeles en gåte. Men kontakten var sluttet — og turen ble avgjørende for Johan og meg.

At romantikken har store muligheter på TT's prektige hytter i påsken er iallfall sikkert.

«Re» skriver:

Ettersom vi ble store nok til det, tok far oss døtre med på flere turer i Trollheimen og Sylene.

Ved siden av minnet om herlige dager i sol og sne, er det fars anstrengelser for å lære oss respekt for naturkreftene som sitter best i erindringen.

Sekkene våre rommet alltid ekstra remmer og skitupper, smøring for all slags føre, varmt tøy og reserveproviant. Spesielt sterkt inntrykk gjorde det at sjokoladeplatene bare skulle være nødproviant og derfor ikke spises før på toget hjem.

Fars første og viktigste regel var imidlertid å komme frem til

R.W.

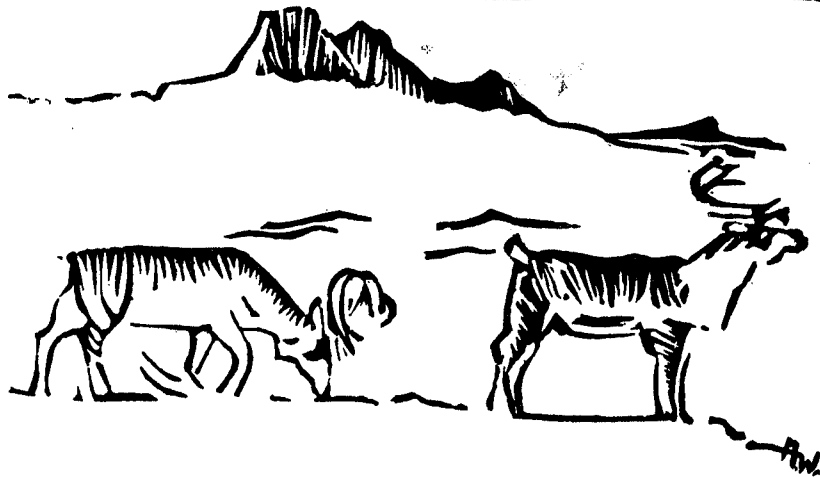
turisthyttene så tidlig på dagen som mulig, så vi kunne være trygge for uvær.

Jeg glemmer aldri hvordan vi — tørre i halsen og med bankende tindinger — forsøkte å innhente far, som alltid gikk 20 meter foran i løypa. Han gikk i rolig tempo — det var ikke det, men vi oppnådde aldri å gå ved siden av.

Jeg vil anta at alle som hører til gruppen «som går bak» vet hvor tungt det kan være.

«Mi» skriver:

Ja, du husker nok selv, far, da du med «Re» og meg gikk i Trollheimen første gang. Kommet frem til Trollheimshytta fikk vi straks høre om mannen som hadde fått hoften av ledd i en bjørkeli. Bindingen hadde satt seg fast i en rot i full utforkjøring — Kandaharbindingen hans var trukket ut til en tynn ståltråd. Den svære man-

Varsimla

nen ble brakt til hytten i en smal og alt for kort alluminiumspulk. Han frøs veldig og hadde det fryktelig vondt. Du kunne ikke reparere uten hjelpemidler og alene. Mannen stønnet av smerte hele natten, og du hadde ikke noe smertestillende med deg. Hvordan du lovte deg selv aldri å dra på fjellturer uten med sprøyte og morfin sammen med dine øvrige førstehjelpsaker.

«Fa» skriver:

«Eller skal jeg velge den påskedag da vi reddet oss inn på Vektarstua etter stormen i fjellet. Vi kom med vindbukser, anorakker og svære votter — helt nediset, bestilte store glass varm melk, fordi vi var så trette og forfrosne. De andre gjester i fint antrekk nippet til sin «drink before dinner». Jeg glemmer ikke deres blikk. Kontrasten mellom oss var enorm.

Turen dagen etter fra Stugudal til Aas ble også et minne på sitt vis; for når du går 3 mil på ski etter flat landevei i striregn, da blir du så våt og trett at du husker det for livet. Vi gikk ikke alene. Det

var et langt og bedrøvelig sørgetog som trakk seg opp de siste bakene til Aas den dagen.

Og så er det «Sol» da tilslutt:

Vi var 11, 12 og 14 år da vi endelig hadde fått trumfet oss til en påsketur «fra hytte til hytte» i Sylene under trygg ledelse av far. Jeg var den yngste. Jeg hadde ligget i skarp trening hjemme i Bymarka for å få lov til dette. Jeg måtte overbevise far, mor og de eldre søsken om at jeg ikke var noen «talchonge» lenger.

Ruten var i grove trekk: Jernbanen, Trondheim—Sona og landeveien til Sondal. Neste dag på ski over Skarvene til Schulzhytta. Videre til Stor-Erikvollen—Nedalshytta—Stugudal over Kjøli til Reitan. En 5 dagers tur som virket spennende og kjempelang for oss søstre. Men vi *ville* vise at vi kunne greie det. Far *skulle* få se.

Humøret var på topp da vi startet fra Sona. Å traske landevei med tung sekk på ryggen og ski på skulderen «var jo bare fint» — «vi fikk jo bare ennå mere trening». Men når det så tyknet til og begynte å silregne — kunne jo noen hver bli litt betenkt. «Antagelig bare forbigående skur». Værmeldingen for Sylene var imidlertid nedstemmende: «Fortsatt regn med stiv kuling i fjellet og nye lavtrykk i Nordsjøen». Stemningen begynte å bli dyster. «Håpløst å forsere seg opp gjennom Skarvene til Schulzhytta i slikt vær», mente far, som hadde mest lyst til å vende tilbake til Trondheim med det samme. Han hadde jo ansvaret. Men *vi ville ikke gi oss*. Særlig var den eldste av oss søstre ivrig. Her gjaldt det å mobilisere all optimisme — det var alt for ærgerlig å snu etter alle forberedelser. Tilslutt ble vi enige med far om et kompromis. Vi skulle se på været neste morgen og eventuelt begynne å gå oppover mot Skarvene. Så fikk vi se hvordan alt utviklet seg.

Neste dag: Øsregn med vindbyger — tung våt sne — gjennomslagsføre. Vi måtte brøyte. Far trodde han var lur. Han lot den eldste og ivrigste som tilbød seg «å brøyte hele veien» få lov til det for å kjølnes iveren litt.

Vi måtte krysse flere åpne bekker, smøre om skiene, og så bar

det oppover med mange hundre meters stigning mot Skaret mellom de to Skarvene. Og vi gikk og vi gikk.

Etterhvert gikk regnet over til sludd og sluddet til sne. Og motvinden øket. Vi «la oss på stavene» — det var tungt å brøyte og motet begynte å svikte hos oss. «Det var jamen langt opp til Skaret». Men vi ville ikke gi oss. Nå *skulle* vi vise far at vi kunne greie det. Og vi gikk og vi gikk, basket oss frem gjennom dyp sne og motvind, og veldig slitne ble vi før vi nærmet oss det skrå søkket mellom Skarvene.

Da med ett revnet skydekket! Vi var kommet *opp over* det! Solen brøt frem — sneværet var holdt opp — alt var lyst og trivelig! Så noen meter til — vi var oppe i skaret og så inn i fjellheimen. Vi så blåne bak blåne så langt øyet rakk. Alt drivende hvitt og badet i sol. Uforglemmelig! I dette øyeblikk ble kjærligheten til fjellet født hos meg. Alle strabasser var glemt. Synet var verdt blodslitet. Selv far måtte finne seg i å fortsette nå.

Etter strykende utforkjøring ned fra Skaret subbet vi oss frem med blytunge ski gjennom våt, gammel sne til Schulzhytta sent på kvelden.

Fjellturen var begynt — prøven bestått!

Resten av turen fortsatte i ubarmhjertig solskinn som ga oss både røde øyne, såre neser og kjempelepper. Hverken slør, solbriller eller kremmerhus på nesene hjalp stort. Sårbente, men lykkelige, havnet vi på toget på Reitan 5te-dag, ikke lite stolte over at seig utholdenhet og vilje hadde gjort alle dystre spådommer til skamme.

Å, det var deilig å komme hjem til mor. Vi fikk sølvpokaler av far etterpå.

(Tegningene er laget av forfatteren.)

LEIF BJØRNSTAD

Påsketur på Island 1959

Mitt opphold på Island strakte seg fra 17. juli 1958 til 17. juni 1959. Jeg kom derfor til å feire både jul, påske og pinsehelg der borte. Sommeren 1958 var det ualminnelig fint vær, og det fortsatte det med utover vinteren også. Jeg bodde da i Reykjavik, og der nede ved sjøen er det visst sjelden at det legger seg noe særlig med snø. Det kunne jo hende at det snødde en dag eller to, men i løpet av en dag var det hele forsvunnet igjen. Det var heller ikke noe videre kaldt, slik som vi er vant til. Laveste temperatur som ble målt den vinteren var ca. 12 grader, men det var svært sjelden det oversteg 6—7 grader. Det er lite høge fjell som er synlig fra byen. I nord har vi Akrafjell med 574 m.o.h. og i nord Esja med 909 m.o.h. Og på disse var det jo snø på toppene vinteren igjennom. Men i byens nærhet var det smått bevendt med skiføre. Ca. 30 km sørøst for Reykjavik ligger en turisthytte, stedet kalles Skiðurskaflinn, og midtvinters var det en del snø der oppe, og jeg så at folk dro med ski dit opp om søndagene. En av grunnleggerne var forresten en trønder, Müller, som også hadde en manufaktur- og sportsforretning i Reykjavik.

Første del av påsken var det ikke særlig godt vær, men påskedag, 29. mars, ble det riktig fint, og jeg bestemte meg derfor til å ta en tur opp til hytta. Skiutstyr hadde jeg ikke berådd meg med, og det var heller ikke nødvendig, for nå var det helt bar mark langt opp i fjellet. Oppe ved hytta hadde alt grønt gras begynt å titte opp, jeg gikk i lave sko helt opp på fjelltoppene.